

DISPUTATIO SECUNDA DE EXTREMA UNCTIONE

166. Q. 1. Quid est Extrema Unctio?

R. Extrema Unctio definitur: *Sacramentum Novæ Legis ex olei benedicti Unctione et Sacerdotis oratione constans, a Christo Domino institutum, per quod homini christiano graviter infirmo salus animæ confertur, et etiam sanitas corporis, si salutis animæ expedit.* — Diversis autem nominibus donari solet; præcipue dicitur: 1. *Extrema Unctio*; tum quia infirmis in extremo vitæ periculo administratur; tum quia, cum multæ sint in Religione unctiones sacræ, hæc revera est omnium earum postrema; 2. *Unctio infirmorum, Sacramentum exeuntium*; quia ex Tridentino hæc unctio faciendâ est infirmis, illis præsertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti esse videantur; 3. *Oleum sanctum*; quia ejus materia in oleo sita est, quod Ecclesiæ precibus ac benedictionibus consecratur.

Calvinus Extremam Unctionem vocat *Sacramentum fictitium et histrionicam hypocrisim*. Lutherus eam inter Scholasticorum figmenta amandabat. Idem docent ceteri Protestantes. Sed de fide catholica est, Extremam Unctionem esse verum novæ Legis Sacramentum.

Prob. 1. Ex Scriptura. S. Jacobus habet: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; et oratio fidei salvabit infirmum; et alleviabit eum Dominus; et si in peccatis sit, remittentur ei*¹. Jam vero: Sacramentum novæ Legis proprie dictum est *ritus sensibilis, a Christo institutus, habens vim gratiæ conferendæ*; atqui ex Scriptura istas condiciones

¹ Ep. c. v. *Oratio fidei* dicitur, tum quia hoc Sacramentum fidem exigit, ut suscipiatur cum fructu; tum quia innitur Ecclesiæ fidei. — V. Linguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 706.

in se complectitur Extrema Unctio: 1. est ritus sensibilis; talis est unctio olei et oratio adjuncta: *Orent super eum ungentes cum oleo*; 2. vim habet gratiæ conferendæ; quia remittit quidquid infirmo superest peccati: *Et si in peccatis sit, remittentur ei*; 3. a Christo fuit instituta; nam ipse solus potuit certis elementis et verbis alligare gratiæ vim¹.

2. Ex Patribus. Chrysostomus sæculo IV aiebat: *Neque Sacerdotes tantum, quum nos regenerant, sed etiam post regenerationem admissa peccata condonare possunt; nam infirmatur quis*², etc. Idem sæculo V docuit Cyrillus Alexandrinus³. Et sæculo VI Gregorius M. fuisse prosequatur quæ hujus Sacramenti administrationem spectant⁴.

3. Ex Ecclesiæ universalis præscriptione; nam Ecclesia universa semper et ubique tenuit Extremam Unctionem esse verum Sacramentum, uti patet ex antiquioribus Latinorum et Græcorum Ritualibus: imo ex sectis omnibus antiquis, quæ adhuc illam agnoscunt et servant. Hinc Tridentinum: *Si quis dixerit Extremam Unctionem non esse vere et proprie Sacramentum a Christo Domino Nostro institutum et a beato Jacobo promulgatum; sed ritum tantum acceptum a Patribus, aut figmentum humanum, anathema sit*⁵. Tot argumentis compulsi non pauci moderni protestantes, uti Leibnitzius, Ammon et alii, referente Perrone, hunc ritum commendant et inter Sacramenta recensent.

Notandum: unctiones licet multæ, omnes tamen unum constituunt Sacramentum; quia omnes unam habent terminationem, medelæscilicet interioris et spiritualis⁶.

¹ Docent Layman, Suarez et alii illam a Christo institutam post resurrectionem, tempore quadraginta dierum, quibus locutus est discipulis suis de regno Dei, sive de rebus Ecclesiæ, et quibus (dicente S. Leone) *magna sunt confirmata sacramenta*. Verosimilius autem illam instituit post Pœnitentiæ Sacramentum, cujus Extrema Unctio est perfectio et consummatio.

² L. III, *De Sacerdotio*.

³ De Adorat. in Spir. et Verit., l. VI. — ⁴ Lib. Sacramentorum.

⁵ Sess. xiv, can. i. Hoc sacramentum fuit adumbratum ex eodem Tridentino in illis Marci vi verbis: *Ungebant oleo multos ægros et sanabant*; non tamen institutum, cum hic non repromitteretur gratia animarum, sed corporis salus tantummodo tribueretur.

⁶ Utrum autem quælibet unctio suam gratiam partialem conferat, affir-

167. Q. 2. *An Extrema Unctio sit necessaria et sub gravi sumenda?*

R. Duæ sunt sententiæ. Prima communis et satis probabilis negat cum Estio, Navarro, Palao, Salmanticensibus, Sylvio, Suarez et Tamburini adesse gravem obligationem; tum quia certo non constat de præcepto, cum auctores illud Jacobi intelligant de consilio; tum quia infirmus aliis mediis potest sibi providere. His adhæret D. Thomas¹.

Verum secunda sententia etiam probabilis, quæ omnino suadenda nobis apparet, contrarium docet cum S. Bonaventura, Habert, Concina, Merbesio, Roncaglia et Soto: nam infirmus licet possit aliis mediis se munire absolute loquendo; attamen negari certo nequit, quod in eo statu ipse nimis debilis est, ut bonis actibus sibi prospicere possit; et dæmonis insidiæ sunt vehementiores. Unde videtur se exponere gravi salutis periculo qui robur illud ideo institutum negligit.

Omnes tamen conveniunt, quod per accidens potest esse grave peccatum Extremam Unctionem non suscipiendo. Hoc evenire poterit: 1. ratione peculiaris necessitatis moralis, uti si infirmus sit in peccato mortali, nec possit rite suscipere Pœnitentiam, quia, v. g., sensibus impeditus; 2. rationes scandalii, ut si omittendo susceptionem grave scandalum sit oriturum, aliis suspicantibus infirmum esse incredulum; 3. ratione contemptus, dicente Tridentino: *Nec vero tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere esse potest*².

168. Q. 3. *Quinam sunt effectus Extremæ Unctionis?*

R. Tridentinum definit: *Si quis dixerit sacram infirmo-*

mant multi cum Soto quia quælibet forma habet suam gratiam significantem. Negat D. Thomas (Suppl. q. 50, a. 1) dicendo totam gratiam non conferri, nisi in ultima unctione, nulla enim partialis unctio per se Sacramentum est, et ideo nihil confert, quousque cum debita forma compleatur unctio ultima. Utraque sententia est probabilis. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 607.

¹ In 4, d. 25, q. 1, a. 1. — V. Ferraris, v° *Extrema Unctio*.

² Utrum vero qui sciens et volens negligit hoc Sacramentum, dicendus sit illud contemnere, communius et probabilius negatur. Nam ille tantum dicendus est ex negligentia contemnere, qui illud negligit, quia floccifacit; non vero qui illud simpliciter recusat vel ob quamdam repugnantiam, vel quia putat non esse de præcepto. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 735.

*rum Unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmum; sed jam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum, anathema sit*¹. Sunt ergo effectus:

— 1. *Gratiæ collatio*, quæ primario sanat animam, ut ait Florentinum. Unde patet hanc esse gratiam vivorum; neque enim mortuus sanatur: est nempe gratiæ sanctificantis augmentum, tribuens etiam jus ad gratias speciales, pro temptationibus videlicet superandis in eo difficillimo vitæ exitu; — 2. *peccatorum remissio*: sed primario quoad reliquias peccatorum, uti communissime et probabilius docent Thomistæ; quia primario hoc Sacramentum non est ad peccata delenda institutum. Hinc B. Jacobus dicit: *Et si in peccatis sit*²; — 3. *infirmi allevatio*: quam quidem de fide est tam de corporali, quam de spiritali allevatione accipiendum esse; habet enim Tridentinum: *Et sanitatem corporis interdum ubi salutis animæ expedierit, consequitur*³. Dicitur *ubi salutis animæ expedierit*; nam hoc Sacramentum ad spiritali utilitatem fuit institutum; et ideo patet quare pauci sanitatem recuperent, quia non expedit: porro ex Angelico ratio operans nunquam inducit secundarium effectum, nisi secundum quod expedit ad principalem. Hinc versus:

*Ungor in extremis, ut fiat gratia major;
Et morbus levior; et mea pœna minor.*

Synodus Novariensis jubet, ut Parochi populo explanent hos præstantissimos effectus; et evellant a quorundam animo funestum illud præjudicium, quo nempe putant sibi quam cito moriendum esse, si Extrema Unctione muniantur⁴.

169. Q. 4. *Quænam est materia remota Extremæ Unctionis?*

¹ Sess. XIV, can. v.

² Peccata tamen remittit per consequens; quia si in anima ea reperiantur, non possunt abstergi ipsorum reliquæ (nempe imbecillitas interna, horror mortis, pronitas ad malum, etc.) quin prius remittantur peccata ipsa. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 751.

³ Sess. XIV, c. III.

⁴ V. Scotti, *Catechismo medico*, ubi contra medicum Frank veritatem catholicam valide pro more suo doctissimus Episcopus propugnat.

R. Materia remota Extremæ Uctionis est *oleum ex olivis expressum, et speciali benedictione ab Episcopo consecratum*: quod ex Clemente VIII singulis annis in Cœna Domini renovandum est, veteri exusto¹. Congruenter oleum fuit designatum; nam ut oleum ad mitigandos corporis dolores magnopere perficit; ita sacramenti virtus animæ tristitiam ac dolorem minuit (ait Catechismus R.); oleum præterea sanitatem restituit, hilaritatem affert, et lumini tanquam pabulum præbet; tum vero ad recreandas defatigati corporis vires maxime accommodatum est. Quæ omnia quid in ægroto divini virtute per hujus Sacramenti administrationem efficiatur, declarant.

1. Quod sit oleum, constat ex Apostoli verbis: *ungentes eum oleo*; et quidem de necessitate sacramenti *ex olivis expressum*; quia communi usu nomine olei hoc tantum intelligitur. Hinc Gregorius M. in *Sacramentario* et Eugenius IV in Decreto Fidei ad Armenos expresse nominant *oleum olivarum*. Debet autem esse *purum*, id est sine alia liquoris admixtione; idque saltem ex præcepto Ecclesiastico, ut docet Benedictus XIV².

2. Quod oleum debeat ab Episcopo benedici, probatur ex iis Tridentini verbis: *Intellexit Ecclesia materiam hujus Sacramenti esse oleum ab Episcopo benedictum*: et ita semper veneranda antiquitas tenuit. Utrum vero hæc benedictio sit de necessitate Sacramenti, communissime affirmant cum D. Thoma; Concilium enim in hoc est dogmatice locutum. Et ita declaratum fuit a Paulo V 15 jan. 1611; et a G. S. Of-

¹ V. Benedictus XIV, *Notificatione* LXXXI. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 610.

² *De Syn.*, l. VIII. « J'aurais ici plusieurs anecdotes curieuses à raconter de deux célèbres docteurs (du collège d'Oxford), Pusey et Palmer. L'un d'eux, assistant dans ses derniers moments une pauvre vieille moribonde, se mit à réciter le passage de saint Jacques sur l'Extrême Onction. Mais il n'avait pas avec lui l'huile sainte qui n'est pas en usage parmi les anglicans. La pauvre vieille, entendant le texte en langue vulgaire, dit au docteur: « Avez-vous l'huile? — Non. — Mais le texte dit qu'il faut l'huile et la prière. » Et elle congédia le fameux docteur, qui revint chez lui méditer son texte. » (*Civ. Catt.*, ser. II^a.)

ficii, confirmante Gregorio XVI 14 sept. 1842, et Pio IX 10 jan. 1850¹.

3. Quod oleum debeat ad validitatem ab episcopo benedici *speciali benedictione*, id est in ordine ad Extremam Uctionem negant Layman et Suarez; quia adhuc verificatur sine illa specialitate esse oleum ab episcopo benedictum. Affirmant vero Aversa, Barbosa, Bellarminus, Valentia, etc.; sicut enim Chrismatis benedictione deputatur materia pro Confirmatione; ita benedictione olei infirmorum deputatur materia Extremæ Uctionis, unde non potest valide dari Sacramentum hoc cum oleo Confirmationis vel Cathecumenorum. Utraque sententia est probabilis; sed prima non potest in praxim deduci, cum res sit de sacramentis, nisi in casu necessitatis, in qua Uctio est ministranda sub conditione, et postea repetenda, si habeatur verum oleum infirmorum, uti præscripsit etiam S. Carolus².

Si intra annum oleum benedictum deficiat, neque aliud simile haberi possit, ex Rituali fas erit eidem adjungere etiam oleum non benedictum, dummodo sit in minori quantitate, quam vetus³.

170. Q. 5. *Quænam est materia proxima Extremæ Uctionis?*

R. Cum proxima Sacramentorum materia sit applicatio materiæ remotæ, cumque oleum benedictum infirmis applicetur per unctionem, patet hanc unctionem esse materiam proximam Extremæ Uctionis. Hæc autem unctio ex Decreto Eugenii IV facienda est in septem corporis partibus, nempe *in oculis propter visum; in auribus propter auditum; in naribus propter odoratum; in ore propter gustum vel locutio-*

¹ Ex delegatione tamen R. Pontificis ea benedictio fieri potest etiam a simplici Sacerdote, ut sentiunt omnes ex decreto Clementis VIII. Et in orientali Ecclesia mos viget a mille et amplius annis, ut Presbyteri cum se accingunt ad infirmum inungendum, oleum benedicant; ex tacita ac certo præsumpta Pontificum Romanorum concessione.

² *Act. Med. Eccl.*, p. IV. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 709.

³ Quæ adjunctio pluries iterari potest, quamvis consideratis omnibus adjunctionibus sit major quantitas olei non benedicti; modo tamen ea in unaquaque adjunctione sit minor. Ita S. C. C. 25 sept. 1682; et Pius VI, 1 apr. 1794, referente Bouvier.

nem; in manibus propter tactum; in pedibus propter gressum; in renibus propter delectationem ibi vigentem. Ad renes autem quod attinet, ait Rituale: *Renum unctio in mulieribus honestatis gratia semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commode moveri non potest* (hodie tamen in omni casu et quoad omnes solet omitti).

Quod si quis careat aliqua parte, quæ inungi debeat, *pars loco illi proxima inungatur. Dum Sacerdos paria membra inungit, caveat ne formam prius absolvat, quam ambo perunxerit. Manus, quæ aliis interius ungi debent, Presbyteris exterius ungantur* (ob reverentiam consecrationis). *Si dum inungitur, infirmus moriatur, ne ultra procedat; si dubitat, inungat sub conditione si vivit.* Rituale R.

171. *Quomodo (quæres) fieri debet hæc unctio?* Ex Rituali R. unctio fieri debet, intincto pollice in Oleo sancto, in formam crucis, aptando crucem et verba in unctione cujuscunque partis semper a dextera incipiendo. Pars linita abstergeri debet ab ipso Sacerdote (vel alio ministro si est in Sacris) gossypio, quod postea comburendum est, ac cineres in sacarium projiciendæ. Certum est, non esse de necessitate Sacramenti, quod unctio fiat per immediatum manus contactum: quare, peste grassante, ad unctionem potest adhiberi virgula oleo inuncta; adhuc enim vera unctio habetur.

Item certum est, neque unctionem renum, neque pedum (etsi pedes ex præscripto sint inungendi); nam pedes cadere possunt sub sensu tactus; renes autem sub aliis quinque sensibus, qui ex D. Thoma *sunt uti principia agendi, ita principia peccandi*. Item neque geminam unctionem in geminis partibus; cum jam satis per unius partis unctionem fomes peccatorum indicetur: unde urgente necessitate, nempe si adsit periculum infectionis, vel si infirmus nequeat verti ad aliud latus, sufficit ungere unum oculum, unam aurem, etc. Item neque ordinem Ritualis servare in sensu inungendo; cum inversio non impediat Sacramenti significationem.

172. *Quæres: An unctiones quinque sensuum (una videlicet pro quolibet sensu) sit de sacramenti necessitate?*

R. Prima sententia (speculative merito probabilis) cum Merbesio, Tournely, Natali Alexandro, etc., negant; nam ex

D. Jacobo simplex unctio præcipitur, et in Tridentino de una tantum unctione fit mentio illis verbis: *Hæc sacra unctio*, unde videtur sufficere quod homo in una tantum parte ungetur, ut dicatur unctus. Verum communior, et tutior sententia (sub gravi in praxi tenenda prout Rituale præscribit) affirmat unctiones simplices quinque sensuum esse de Sacramenti necessitate; ita D. Bonaventura, Bellarminus, Valentia, Elbel, et omnes fere antiquiores scholastici. Sic enim colligitur ex usu Ecclesiæ, et communi sensu Doctorum, qui sic explicant verba Jacobi et Tridentini.

Unde non nisi in necessitate, ac sub conditione adhiberi debet una unctio in aliquo sensu magis obvio, et consultius in capite (id est in fronte), ut notat cum Benedicto XIV; nam omnium sensuum nervi descendunt e capite. Tunc autem dicit Tournely sufficere si dicatur: *Indulgeat tibi Dominus quidquid peccasti per sensus*, uti habet Rituale parisiense; sed alii requirunt ut exprimantur quinque sensus, nempe: *Quidquid per visum, auditum, gustum, odoratum et tactum deliquisti*. Sed melius erit dicere: *Per istam sanctam Unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per sensus, visum, auditum, gustum, odoratum et tactum*; præmittendo verbum *deliquisti*, quia si proferatur in fine, et interim æger moriatur, nullum est Sacramentum. Si autem moribundus supervivat merito ait Croix repetendas unctiones in singulis sensibus, addendo orationes omissas¹ (II).

173. Q. 6. *Quænam est forma Extremæ Unctionis?*

R. Forma Extremæ Unctionis est *deprecativa* in utraque Ecclesia, et quidem in communi et veriori sententia talis sit oportet de necessitate sacramenti; nam ex verbis D. Jacobi patet orationi tributam esse efficaciam hujus sacramenti. Quam formam (in latina ecclesia) sic pronuntiare debet Sacerdos actu, quo diversas peragit unctiones ex præscripto

¹ V. Benedictus XIV, *De Syn. Diœc.*, l. VIII, c. m. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 710. Possunt etiam in necessitate unctiones quinque sensuum brevissimo tempore fieri, celeriter tangendo unum oculum, aurem, nares, os, et pro tactu maxillam (cum sensus tactus sit diffusus per totum corpus), idque sub unica forma omnes sensus exprimente. *Deus*.

Ritualis R.: *Per istam sanctam unctionem, et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, dum unguuntur oculi; per auditum, dum unguuntur aures, etc.*

Verbum *deliquisti* vel aliud simile Tournely, Salmanticenses, Billuart, Scarpazza cum communi merito dicunt contra aliquos esse de essentia; secus non exprimeretur in forma unus ex principalibus effectibus hujus sacramenti, qui est remissio peccatorum, quique non satis significatur per illud *indulgeat*, tum quia multas alias habet significationes, tum quia non minus de poena quam de culpa intelligi potest¹. — Item illud *unctionem*, quia aliter non exprimeretur actio ministri seu confectio sacramenti, esto quod minister de facto ungat. Sicut in baptismo si minister omitteret verba *ego te baptizo*, esto ablueret, sacramentum tamen non faceret; ita Salmanticenses, Suarez, etc. Huic tamen opponunt cum Drouen formam græcorum, in qua nulla unctionis mentio habetur. Attamen observant Billuart et Continuator Tournely, quod unctio implicite et æquivalenter a græcis exprimitur, dicunt enim *Pater sancte, medice animarum et corporum, sana*, etc.: porro medicus sanat per remedia quæ ejus jussu applicantur. Est autem communius et probabilius contra Suarez ad validam unctionem unam olei guttam sufficere; quia qui ungit una stilla olei vere ungit, cum oleum plus quam alii liquores diffundantur: attamen in praxi cum agatur de valore Sacramenti, curandum ut abundantius diffundatur. — Item verbum *Dominus* essentiale omnino est; indicat enim causam principalem, quæ per Sacramentum operatur. — Item est ex Dens et aliis de pronome *tibi*, cum illud subjectum determinet; quanquam juxta alios id satis contineatur in verbo *deliquisti*. — Item illud *indulgeat*; secus non indicaretur ratio Sacramenti.

Illud tamen *sanctam* non est de essentia: cum in Tridentino et Florentino non exprimitur. Imo longe probabilius et longe communius nec ista alia: *Per suam piissimam misericordiam*, ut docent Layman, Roncaglia, etc.; nam eo ipso quod dicit Sacerdos, *Indulgeat tibi Dominus*, jam orat divinam misericordiam. Sed omnes conveniunt ea omittere mortale esse; cum sit contra usum Ecclesie in re gravi.

174. Q. 7. *Quinam est Minister Extremæ unctionis?*

R. Solus ac quilibet Sacerdos potest unctionem valide conferre²:

¹ *Indulgeo* seu *obsequor, consentio, inservio, facile concedo, plus æquo remitto*. Ita Calepinus.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 711.

Diximus 1. *solus Sacerdos*; nam S. Jacobus ait: *Inducat Presbyteros Ecclesie, et orent super eum*; atqui *Presbyterorum Ecclesie* nomine non possunt intelligi nisi Sacerdotes. Firmatur ex Patribus, ex omnibus Ritualibus, ex constanti et universali praxi: est contra Basnagium et Launoium qui a Diaconis, imo a laicis hoc Sacramentum administratum fuisse contendunt. Si quæ enim aliquando unctiones narrantur factæ a laicis, illæ erant devotionis causæ frequentatæ, non sacramentales, uti probant eruditi: unde nil mirum, si ideo etiam infantes illo oleo ungebantur ad corporalem salutem¹. Hinc Tridentinum: *Si quis dixerit Presbyteros Ecclesie, quos beatus Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores in quavis communitate; ob idque proprium Extremæ unctionis ministrum non esse solum Sacerdotem, anathema sit*².

Diximus 2, *quilibet Sacerdos*: hinc etiam Sacerdos excommunicatus; quia, quum non sit institutum hoc Sacramentum per modum judicii ut Pœnitentia, sufficit ad illius collationem potestas Ordinis.

Diximus 3, *valide conferre potest*; nam licite hoc Sacramentum non a quolibet Sacerdote, sed a proprio tantum Pastore ministratur, ut ait Tridentinum. Imo Regulares illud sine licentia ministrantes incurrunt excommunicationem papalem ac reservatam³. Si tamen Parochus absit (et ejus Vicarius), aut non velit, tunc quilibet in necessitate Sacerdos potest illud administrare; imo ex charitate debet sub gravi illam administrare, si urgeat ægroti necessitas, et ratione scandali quod adesse possit in administrationem recusando⁴.

Unus tantum in Ecclesia latina est adhibendus Sacerdos, ne graviter delinquatur contra vigentem disciplinam. Unde illud Jacobi: *Inducat Presbyteros*, sic est accipiendum, quod

¹ S. Thomas, suppl. q. 51, a. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 722. — Renaudotius, etc.

² Sess. xiv, h. t. can. v. — ³ *Clem. 1 de privileg.*

⁴ V. Benedictus XIV, *De Syn. Diœc.*, c. iv. Et probabilius idem currit, si Parochus sit suspensus, vel excommunicatus: ex Suarez.

ad solos Sacerdotes, *non ad alios non Sacerdotes*, sit recurrendum: neque inusitatum est tum in sacris litteris, tum apud Patres, tum apud ipsos hæreticos, ut ponatur (per figuram *permutationis*) numerus pluralis pro singulari, prout multis probat Berti. Qui ungit, debet etiam verba proferre: cum tamen omnes unctiones suam habeant formam et quælibet forma suam completam significationem, valet Sacramentum, si tot sint Sacerdotes quot fiunt unctiones: si Græci tres vel septem Sacerdotes vocant.

175. An (quæres) *sit mortale unctionem dare sine vestibus sacris, stola, superpelliceo, precibus et lumine?* R. Si non urgeat necessitas, certum est vestes sacras, stolam ac superpelliceum omittere grave esse; nam in administratione hujus Sacramenti servanda sunt sub gravi, quando servari possunt, omnia præscripta in Rituali; cum id exigat illius reverentia¹. Item omittere preces ministro in Rituali præscriptas est grave; cum agatur de re gravi; at preces tunc ab adstantibus recitandæ probabilius sunt tantum de consilio. Demum unctionem ministrare sine lumine extra ipsam necessitatem, vel sine ministro, vel omissis crucibus, est tantum veniale juxta plures. Hic autem notandum S. Rituum Congregationem prohibuisse Extremam unctionem solemniter gestare ac deferre ad modum Viatici.

176. Q. 8. *Quisnam est subjectum Extremæ unctionis?*

R. Subjectum Extremæ unctionis est solus homo baptizatus, infirmus, qui peccati capax aliquando fuerit.

1. *Baptizatus*, quia Baptisma est janua omnium Sacramentorum; attamen utrum statim post Baptismum graviter infirmo ea dari possit, aliqui negant, quia huic per Baptismum jam fuerunt abstersæ omnes reliquiæ peccatorum. Sed communiter et recte affirmant alii cum Suarez; tum quia verius

¹ Imo, etiam urgente necessitate, id volunt tenere nonnulli, dicentes reverentiam Sacramenti præferendam esse cuilibet utilitati privatæ. Alii tamen, hoc non obstante, probabiliter contrarium docent; quia casu quo vestes sacræ deessent, et infirmus jam moreretur, non præsumitur Christus voluisse infirmum in ultimo vitæ agone pugnans tanto bono privari ob solum vestium sacrarum defectum. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 726; *Homo Aposi.*, tract. XVII, n. 15.

per Baptismum non abstergantur reliquiæ culparum actualium commissarum ante Baptismum, prout sunt torpor ad bonum et pravitas ad malum; tum quia primarius effectus unctionis non tam est remissio culparum, quam corroboratio infirmi contra dæmonis tentationes, uti colligitur ex verbis *alleviabit eum Dominus*¹.

2. *Infirmus*, dicente S. Jacobo: *Infirmatur quis in vobis?* Et quidem non omnis infirmus, sed solum graviter; vox enim græca, quam scriptor latinus vertit *infirmatur*, significat morbum gravem, ut linguæ græcæ peritis compertum est. Hinc Concilium Florentinum dicit esse dandam *infirmo, de cujus morte timetur*.

3. *Qui peccati capax aliquando fuerit*; alioquin frustra adhiberentur verba illa: *Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti*.

177. *Quid (inquies) si Unctio conferatur homini sano, vel infirmo quidem sed morbo laboranti minime gravi?* Si conferatur sano, tenendum est cum communi Sacramentum esse invalidum; tum quia Jacobus expresse ait: *Infirmatur quis in vobis?* omnes autem hunc textum de vera infirmitate corporis intelligunt; tum quia in Tridentino Concilio legimus: *Declaratur etiam esse hanc unctionem infirmis adhibendam*. — Idem est ex sententia communiore, si morbus non sit gravis: 1. quia ex Eugenio IV *hoc Sacramentum dari non debet nisi infirmo, de cujus morte timetur*: ubi verbum *non debet*, non tantum præceptum, sed veram etiam importat necessitatem; cum declarat subjectum Sacramenti; 2. quia finis hujus unctionis ex Tridentino in eo consistit, ut *ea finem vitæ, tanquam firmissimo quodam præsidio, munire valeat*².

178. Q. 9. *An puero sit danda Extrema Unctio?*

R. Si puer non sit sufficienti rationis usu donatus, sententia communis et vera negat eidem valide posse unctionem ministrari, dicente Rituali R.: *Debet autem hoc Sacramentum infirmis præberi, qui ad usum rationis pervenerint*. Sane ex Angelico: *Pueris non competit forma hujus Sacramenti, eo quod non peccaverunt per visum et auditum, ut in*

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 721.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 712 et seqq. — Perrone, *De Extrema Unctione*, n. 45.

*forma exprimitur*¹. Secus esset, si puer habeat usum rationis, uti communius et probabilius dicunt, etsi adhuc non sit Communio capax. Id docet Benedictus XIV approbans Rituale Argentinense, in quo expresse declaratur, non esse denegandam eam *pueris septennibus, ac iis, in quibus malitia supplet ætatem, etsi ad septennium non pervenerint*¹.

Quod si dubium sit, an puer habeat rationis usum, Parochus interrogabit parentes, ut dubium deponat. Et si adhuc deponi nequeat, probabilius docent ipsum ungendum esse sub conditione, *si ex capax*; quia sic ex una parte satis salvatur reverentia Sacramento, ex altera non privatur puer fructu tam salutari, si forte sit capax⁵.

179. *Quid (dices) de muliere laborante in partu?* Si hæc mulier doloribus labore communibus et ordinariis, non debet dari Unctio Extrema, etiamsi prima vice pariat, aut alias fuerit in vitæ periculo; tunc enim non laborat infirmitate periculosa. Sic in Concilio Mediolanensi II præscriptum est; neque enim illa dolorum acerbitas est infirmitas, sed effectus naturalis partus⁴. Secus esset, si laboret doloribus extraordinariis; tunc debet inungi, cum jam infirmitas periculosa sit, et adsit verum mortis periculum.

180. *Quid (addes) de amentibus et phreneticis? De infirmis sensibus destitutis, vel ebriis? De impœnitentibus, excommunicatis, vulneratis in rixa? De mutis, surdis et cæcis a nativitate? De capite plectendis, vel prælium aut periculosam navigationem inituris, ac senibus?*

R. Ad 1: *Amentes*, si perpetuo tales sint, judicantur incapaces Extremæ Unctionis; cum æquiparentur pueris⁵. Secus vero, si aut delirent tantummodo, aut Sacramentum petierint mente sana, aut lucida haberent intervalla; cum tunc

¹ Suppl. q. 52, a. 4. — ² *De Syn. Diœc.*, l. VII, c. XXI.

³ Synodus Novariensis hoc confirmat.

⁴ Benedictus XIV, *De Syn. Diœc.*, l. VIII, c. VI.

⁵ Æquiparantur, at non sunt: ideo amentes (ut aiunt) si ætate jam matura moriuntur, non sunt sepeliendi more infantium. Rituale Romanum enim loquitur de parvulis in re et veritate, cum nominet *corpuscula*, etc. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 718 et seqq.

forma Sacramenti ipsis bene conveniat. In dubio ungenti erunt sub conditione.

Phreneticos dicimus paritate rationis ungentos, ac ubi resistant, tenendos et etiam ligandos, ut tollatur irreverentiæ periculum.

R. Ad 2: *Infirmi sensibus destituti*, si pii animi significationem dederint, aut christianæ vixerint, ut probabile sit eos Unctionem petituros, si mente valerent, ungenti sunt. Idem est de *infirmis in ebrietate*, nisi positive omnino constet eos esse in mortali.

R. Ad 3: *Impœnitentibus notoriis*, et qui in manifesto peccato mortali moriuntur, et *excommunicatis* Unctio neganda est. Idem est de *vulneratis in rixa*, nisi præsumantur conteri¹.

R. Ad 4: Qui sensu vel videndi vel audiendi vel loquendi semper caruerunt, ungenti sunt, ut commune est cum D. Carolo; et quidem in ipsa parte; peccare enim potuerunt per internas potentias, quibus ea membra respondent. Quid vero si quis sit surdus, mutus et cæcus (hæc tria simul)? Si post usum rationis casu vel morbo talis evaserit, Extrema unctio illi danda est; imo (ait Croix) non video cur dari non possit etiam eucharistia pro Viatico, si aliud non obsit. Si qui vero a nativitate sit et cæcus et mutus et surdus omnia una simul, juxta alios habetur uti perpetuo amens; cum non videatur ullo modo edoceri posse res sacras, adeoque nullum Sacramentum est ipsi concedendum præter Baptisma. Juxta alios est utique ungendus, sed in iis sensibus quos habet; non autem videntur necessariæ illorum sensuum unctioes quibus caret; qui enim caret aliquo sensu, non potest per illum peccare; quod si peccavit, non peccavit peccato talis sensus. Attamen alii melius contendunt ipsum ungendum esse sicut ceteros, saltem sub conditione; quia quamvis non habeat membra expedita, habet tamen potentias animæ quæ utique illis membris debentur, saltem in radice; et interius peccare potuit per ea quæ ad partes illas pertinent, quamvis non exterius².

¹ Hac de re recole quæ supra dicta sunt quoad *moribundos*.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 752. — D. Thomas, suppl. q. 52, a. 7. — Natalis Alexander, Croix, Dicastillus, Diana, etc.

R. Ad 5: *Capite plectendis*, vel *prælium* aut *periculosam navigationem inituris* non est danda Unctio; nam actu nulla corporis infirmitate laborant. Est ad differentiam illorum, qui difficilem Chirurgi operationem sunt subdituri; quibus Unctio est donanda, cum actu morbo intrinseco laborent ac periculoso.

R. Ad 6: Unctio est danda *senio deficientibus*, cum iudicio medicorum virium debilitas sit vera infirmitas. Et ita præscripsit S. Carolus. Item danda est *veneno infectis*; cum ipsi jam sint graviter infirmi¹.

181. Q. 10. *Quænam dispositio requiritur ad Extremam Unctionem?*

R. Si infirmus adhuc rationis sit compos, ex generali Ecclesiæ consuetudine, Extremæ Unctioni Sacramenta Pœnitentiæ et Eucharistiæ præmittenda sunt. Imo si infirmus est in mortali, pœnitentia est de necessitate, cum Unctio gratiam supponat. Si tamen tempus et infirmi ejusdem conditio aliud requirant, poterit Unctio administrari etiam ante Viaticum; cum *consuetudo præmittendi Viaticum non sit recepta saltem sub gravi obligatione*, referente Benedicto XIV². Item requiritur intentio vel expressa, vel tacita, vel præsumpta Unctionem suscipiendi.

Ceteræ dispositiones uti vivæ fidei, firmæ spei, perfectæ subjectionis, etc., sunt ad uberiores fructum percipiendum.

182. Q. 11. *Quandonam infirmo tradenda est Extrema Unctio?*

R. Aliquando dari debet Extrema Unctio et aliquando dari potest:

1. *Dari debet*, cum urget periculum mortis proximæ; quia ex Conciliis subjectum hujus Unctionis est infirmus, *de cujus morte timetur*. Tunc vero non expectandum ultimum vitæ momentum, dicente Catechismo R: *Gravissime peccant, qui illud tempus ægroti ungenti observare solent, cum jam omni salutis spe amissa, vita et sensibus carere incipiat*. Ratio est, quia alioquin privaretur infirmus uberiores fructu, quem certo

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 712 et 752.

² V. *De Syn. Diœc.*, l. VII, c. xxiii.

reciperet, si adhuc sui compos Sacramentum susciperet; item spiritualibus viribus ad resistendum dæmoni; et forte etiam corporis sanitate, si tempore congruo datum fuisset. Licet enim hoc Sacramentum (si expediat) operetur etiam salutem corporalem, non tamen per modum miraculi eam operatur; sed via quodammodo ordinaria, nempe causas naturales adjuvando.

2. *Dari potest* valide et licite statim ac prudenter judicatur infirmus laborare periculo mortis, etsi adhuc non proximæ, uti docent Coninchius, Layman, Palaus, Salmanticenses, Suarez, Tournely et alii; nam tunc jam est timor mortis. Id clarius firmat Benedictus XIV, dum Bulla *Ex quo* ait: *Ne Sacramentum Extremæ Unctionis ministretur bene valentibus, sed iis duntaxat, qui gravi morbo laborant*. Unde recte dicit Castropalaus: *Quoties Viaticum infirmis ministratur, statim et ministrari Unctionem posse et expedire; quia jam censetur infirmitas grave periculum vitæ inducere*. — Diximus statim ac prudenter judicatur; nam in dubio, an infirmitas sit periculosa necne (nisi adsit vera et solida probabilitas), non erit Unctio administranda; cum præceptum sit, *ne aliis quam vita periclitantibus ministretur*.

183. *An (quæres) Extrema Unctio possit iterum infirmo ministrari?*

R. Si agatur de diversa infirmitate, fatentur omnes Extremam Unctionem posse iterum infirmo ministrari, quia characterem non imprimunt: *Cum hoc Sacramentum ordinetur ad sanandum, toties iterari potest, quoties infirmitas iteratur*, ait Angelicus¹. Si sermo sit de eadem infirmitate Rituale præcipit: *In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet nisi diuturna sit, ut cum infirmus convalescit, iterum in periculum mortis inciderit*. — Unde deducitur quod in morbo diuturno, qualis solet esse ethica et hydropisis, si post Unctionem infirmus certo manserit in eodem periculo mortis, non poterit iterum ungi. Diximus certo; nam si positive dubitetur, an morbi status mutatus sit, v. g., si per notabile tempus puta per mensem infirmus se melius habuisset, tunc ex Benedicto XIV standum magis erit pro iteratione: Quia id ex una parte magis videtur conformari cum veteri Ecclesiæ disciplina; ex altera novum subsidium infirmo suppeditat²

¹ L. I, *Contra Gent.*, c. lxxiii. — ² *De Syn. Diœc.*, l. VII, c. xxiii.

